

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
І МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ЄВРОПЕЙСЬКЕ МАЙБУТНЄ:
ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІ СТУДІЇ»,**

ПРИСВЯЧЕНОЇ ДНЮ ЄВРОПИ

(ЧАСТИНА 2)

**«EUROPEAN FUTURE:
PHILOSOPHICAL
AND EDUCATIONAL STUDIES»,**

DEDICATED TO THE DAY OF EUROPE

9-10 ТРАВНЯ 2024 РОКУ

М. ХЕРСОН, М. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ *(м. Київ, Україна)*
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ» *(м. Київ, Україна)*
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ ГУМАНІТАРНИХ ТА ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН
(м. Херсон, м. Хмельницький, Україна)
ВІЛЬНЮСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГЕДИМІНАСА,
ФАКУЛЬТЕТ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ *(м. Вільнюс, Литва)*
ОПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК *(м. Ополе, Польща)*
МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА,
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ *(м. Миколаїв, Україна)*
НАУКОВИЙ ЧАСОПИС «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ» ІНСТИТУТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАПН
УКРАЇНИ У СПІВПРАЦІ З УКРАЇНСЬКИМ ТОВАРИСТВОМ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ *(м. Київ, Україна)*
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»,
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ *(м. Запоріжжя, Україна)*
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК *(м. Черкаси, Україна)*
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ *(м. Івано-Франківськ, Україна)*
RESEARCH NETWORK «FOREIGN OBJECT» *(San Francisco, USA)*
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГЛОБАЛЬНИЙ ПОГЛЯД» *(м. Херсон, Україна)*

МАТЕРІАЛИ

**I Міжнародної науково-практичної конференції
«ЄВРОПЕЙСЬКЕ МАЙБУТНЄ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІ СТУДІЇ»,
присвяченої Дню Європи**

**«EUROPEAN FUTURE: PHILOSOPHICAL AND EDUCATIONAL STUDIES»,
dedicated to the Day of Europe
9-10 травня 2024 року**

**(Частина 2)
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

м. Херсон, м. Хмельницький 2024

ЗМІСТ

<i>ANDRUSZKIEWICZ Fabian, BEREHOVA Halyna</i> Filozoficzne podstawy współpracy naukowej między Polską i Ukrainą w dobie agresji militarnej federacji rosyjskiej na przykładzie Uniwersytetu Opolskiego	6
<i>ASAKAVIČIŪTĖ Vaida, VALANTINAITĖ Ilona,</i> <i>SEDEREVIČIŪTĖ-PAČIAUSKIENĖ Živilė</i> Discussion, debate and dispute at university as a method of study	11
<i>BEREHOVA Halyna</i> Philosophy of beauty and art: essays on aesthetics.....	20
<i>ČERNIKOVAITĖ Miglė Eleonora</i> Theoretical aspects of the dissemination and public exposure to disinformation ...	30
<i>JAKUBAUSKYTĖ-ANDRIULIENĖ Viktorija</i> The role of communication in sustainability practices in the context of organisational culture and employee creativity	42
<i>KETURAKIS Saulius</i> Towards future creativity: between British romanticism and artificial intelligence	54
<i>KOLASA-WIĘCEK Alicja</i> Współczesna cywilizacja a kryzys ekologiczny	61
<i>LISAUSKIENĖ Dovilė, JAKUČIONYTĖ Viktorija</i> The role of communication in the recreational socio-educational field: grounded theory.....	66
<i>NAIDA Kyrylo, FROLOVA Yevheniya</i> Influence of pedagogy on character development, case study of “Whiplash”	74
<i>PREDMESTNIKOV Oleh, AFANASIEVA Liudmyla</i> The philosophy of heroism as the ideological basis of the intellectual struggle with the enemy in the condition of wartime.....	80
<i>SOBIERAJ Iwona, KUPIS Karolina</i> Citizen science projects as a method of strengthening public awareness of the problem of antibiotic resistance	90
<i>БІЛОВА Оксана</i> Філософія викладання математики: перехід від середньої ланки до ЗВО в умовах сьогодення	100
<i>БОЙКО Анжела</i> Сучасна філософія освіти як фактор впливу на політику.....	107
<i>БУРКАЛО Валентин</i> Інтровертизація політичних ідеологій в процесі їх еволюції.....	115

документами в галузі освіти. Так, стрижневими *принципами* інклюзивної освіти виступають:

- принцип дитиноцентризму, визнання її цінності та унікальності як особистості;
- принцип верховенства інтересів дитини;
- принцип раннього втручання задля надання корекційної допомоги при порушенні розвитку;
- особистісно-зорієнтоване, індивідуалізоване, диференційоване навчання;
- психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами;
- дотримання прав і свобод особистості (на вибір закладу освіти, участь у житті школи, громади, отримання соціальних пільг та медичних послуг тощо);
- принцип фахової співпраці, командної роботи, соціальної взаємодії;
- організація толерантного освітнього середовища, забезпечення комфортних умов навчання, виховання, гармонійного розвитку усіх без винятку учнів.

Маючи в основі гуманістичні принципи та концепцію рівності, безперешкодного доступу до отримання якісних освітніх послуг, інклюзивна освіта спрямована на забезпечення відповідних умов розвитку кожного здобувача освіти, задоволення їх запитів і потреб, інтересів шляхом створення гуманного й толерантного освітнього середовища. Зокрема основними її *завданнями* у даному контексті виступають:

- 1) визнання рівноправності усіх без винятку школярів, повага розмаїтості учнівського колективу;
- 2) подолання будь-яких перешкод (інформаційних, архітектурних, фізичних тощо), створення доступного освітнього середовища;
- 3) ресурсне забезпечення навчально-виховного процесу;
- 4) налагодження тісної співпраці та взаємодії фахівців різних установ та закладів (соціальних, спеціальних, медичних, позашкільних, громадських та інших);
- 5) підвищення професійного рівня педагогів та інших фахівців задля розвитку інклюзивної освіти;
- б) удосконалення освітнього процесу шляхом внесення структурно-організаційних та змістових змін.

На цьому, зокрема, наголошують Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні, Концепція НУШ та інші, що виокремлюють засадничі *цінності*, як-от:

- урахування самоцінності дитинства та сприяння всебічному розвитку особистості;
- використання потенціалу дитинства задля подальшої адаптації, самореалізації, саморозвитку;
- здійснення виховного впливу у фізичному, психічному та соціальному напрямку розвитку особистості;

- прищеплення загальнолюдських цінностей, упровадження у навчально-виховний процес родинного досвіду виховання та суспільних традицій [3; 4].

Ці та інші аспекти дають підстави стверджувати, що в основі інклюзивної освіти – філософія гуманізму, ідеї людяності, визнання цінності особистості, на яких базується не лише процес навчання та виховання дитини, а й розбудова нового демократичного суспільства.

Література:

1. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Київ. 2019. 300 с.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
2. Кудря І.Г. Практична філософія конфуціанства. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філософія. Том 31 (70). 2020. С. 18-24.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.10 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання». URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
4. Нова Українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

МИНКІН Микола

*кандидат сільськогосподарських наук,
доцент, доцент кафедри землеробства,
Херсонський державний аграрно-
економічний університет
(м. Херсон, Україна)*

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ

В сучасних умовах господарювання в Україні розвиток підприємництва є одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання. Активний розвиток підприємництва сприяє залученню до підприємницької діяльності більшої кількості виробників, кращому використанню всіх матеріальних та суспільних ресурсів, інтенсивнішому розвитку національного господарства, зростанню національного багатства й добробуту нації.

Завдяки підприємництву у більшості країн світу створюються нові робочі місця та впроваджуються інновації, розвиваються нові ринки та види бізнесу, збільшуються податкові надходження та грошові доходи населення. Воно виступає основою розвитку як окремих секторів економіки, так і держави в цілому.

Підприємницька діяльність є одночасно причиною і наслідком формування ринкової системи господарювання в Україні. Вона є рушійною силою господарської діяльності всіх суб'єктів ринкових відносин і розвиток сільськогосподарського виробництва, підприємницької діяльності в агропромисловому виробництві а також сільських територій необхідно розглядати як взаємозалежні процеси.

Сільське господарство на сьогодні є однією з найбільш важливих галузей вітчизняної економіки. В силу підвищеної чутливості до впливу різного роду негативних чинників нестабільності, сільське господарство потребує удосконалення розвитку підприємницької діяльності. Основою діяльності будь-якого підприємства аграрного сектору економіки є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції. Специфіка сільськогосподарського виробництва полягає у його сезонності та використанні біологічних ресурсів, тому потребує серйозної підтримки з боку держави, та використання світового досвіду підприємництва в аграрній сфері..

Метою забезпечення підприємницької діяльності в аграрній сфері є не тільки створення умов для ведення бізнесу, але й сільський розвиток, який є соціально-економічним результатом державного управління й означає цілеспрямовану зміну інституційних, економічних, екологічних, демографічних, соціальних, культурних, побутових та інших факторів, які забезпечують зростання рівня й якості життя сільського населення.

Також необхідно відмітити що діяльність держави щодо створення сприятливих умов для підприємницької діяльності в аграрній сфері буде марною, якщо в сільській місцевості не будуть забезпечені соціально-економічні умови для достойного якісного життя населення.

Розвиток підприємництва в аграрній сфері забезпечується також за рахунок інституційного забезпечення, яке являє собою сукупність заходів держави щодо формування відповідної інституційної матриці (формальних і неформальних інститутів, а також механізмів примусу), які створять умови для подальшого розвитку різноманітних форм підприємництва в аграрній сфері. Будь-які перетворення повинні відбуватися у відповідності до визначеної мети, з якої випливають завдання, принципи, умови досягнення означених цілей.

Метою удосконалення інституційного забезпечення розвитку підприємництва в аграрній сфері повинно стати створення умов для становлення в Україні моделі сталого, багатофункціонального сільського господарства, яке разом з виробництвом якісного і безпечного продовольства, сировини й енергії задовольняє інші потреби населення та надає суспільні послуги, спрямовані на формування якісного життєвого середовища та створення умов для зайнятості у сільській місцевості.

Пріоритетні завдання удосконалення інституційного забезпечення розвитку підприємництва в аграрній сфері можуть бути визначені як такі, що створюють умови для реалізації найважливіших функцій підприємництва: новаторської, організаційної, господарської, соціальної, особистісної.

Зміст господарсько- організаційної функції полягає у наступному:

-збільшення кількості суб'єктів підприємницької діяльності, підвищення рівня ділової активності;

-поліпшення ресурсного та матеріально-технічного забезпечення суб'єктів підприємництва;

- підвищення рівня ефективності фінансово-господарської діяльності та посилення мотивації населення сільських територій до підприємницької діяльності;

-активізація інтеграційних та кооперативних процесів між суб'єктами малого підприємництва аграрної сфери та іншими секторами економіки зниження трансакційних витрат суб'єктів підприємницької діяльності;

-забезпечення протидії рейдерству та протиправному захопленню майна, активів.

Новаторська функція заключається у збільшення частки інноваційної продукції, випущеної підприємствами АПК; розбудові інформаційно-консультативної інфраструктури; побудова служби дорадництва.

Соціальна передбачає зростання показників: кількість шкіл, дитячих садочків, лікарень, доріг, культурних закладів, доріг з твердим покриттям, доступ до мережі Internet, сучасного зв'язку, а особистісна – збільшення доходів від підприємницької діяльності мешканців сільських територій; підвищення привабливості способу життя на сільських територіях; можливість самореалізації і всебічного розвитку .

Головними принципами повинні бути прозорість і відкритість процедур, відмова від підтримки діяльності конкретних підприємств чи груп підприємств, усунення будь-якої суб'єктивності щодо реагування влади на діяльність окремого суб'єкта підприємницької діяльності, підтримка саморегульованості і конкурентності у ринковому середовищі.

Сутність принципів :

1. Опосередкованість впливу регуляторного рішення зміст якого полягає у відмові від прямого впливу та підтримки діяльності конкретних підприємств чи груп підприємств;

2. Урахування ефекту масштабу дії регуляторного рішення, зміст-врахування економічної віддачі не від конкретного обраного підприємства, а від масиву споріднених підприємств;

3. Безособовість функціонування органів державної влади зміст полягає в усунення будь-якої суб'єктивної вибірковості щодо реагування органами державної влади на ринкову ситуацію чи діяльність окремого суб'єкта підприємницької діяльності;

4. Саморегульованість у ринковому середовищі - будь-який механізм регулювання не повинен вимагати додаткових регуляторних актів прямого впливу;

5. Прозорість і відкритість процедур, зміст полягає у тому що запропоновані дії мають бути вичерпно деталізовані і публічно встановлені регулятором;

6. Конкурентність заходів стимулювання - попередження нецінової конкуренції та захист прав споживача;

Посилення стимулів суб'єктів підприємницької діяльності до інвестиційно-інноваційної активності може бути здійснене шляхом встановлення держзамовлення на продукцію інноваційних сільськогосподарських підприємств, розробки й запровадження механізму скерування частки податкових надходжень від інноваційних підприємств на фінансування розширення виробництва інноваційної продукції. Зниження трансакційних витрат суб'єктів аграрного бізнесу відбуватиметься внаслідок

подолання витрат, пов'язаних з доступом суб'єктів аграрного підприємництва до ринків, ресурсів, ринкової інфраструктури, інформації, інвестицій та інновацій. Шляхом до цього є розбудова інфраструктури аграрного підприємництва.

Аналізуючи дану проблему необхідно визначити що напрями реалізації завдань удосконалення забезпечення розвитку підприємництва в аграрній сфері такі:

- підвищення ефективності державної політики протидії рейдерству;
- посилення стимулів суб'єктів підприємницької діяльності до інвестиційно-інноваційної активності;
- зниження трансакційних витрат суб'єктів аграрного бізнесу;
- підвищення рівня прозорості й ефективності дозвільної системи;
- розбудова дієвої інституційної інфраструктури фінансово-ресурсного й інвестиційного забезпечення аграрного підприємництва;
- формування системи ефективної міжгалузевої та міжсекторної кооперації;
- формування стимулів для створення локальних інтегрованих економічних систем;
- збільшення частки витрат на формування мережі інституцій і програм фінансово-кредитного сприяння;
- консультаційна підтримка населення щодо започаткування власного бізнесу;

Підвищення рівня прозорості і ефективності дозвільної системи ґрунтується на посиленні спеціалізації дозвільних органів за видами дозволів, розширення практики затвердження дозвільних заявок за замовчуванням, посилення контролю та відповідальності посадових осіб.

Розбудова дієвої інституційної інфраструктури фінансово-ресурсного й інвестиційного забезпечення аграрного підприємництва може бути забезпечена шляхом створення регіональних і місцевих кластерів інвестиційно-інноваційного характеру, розвитку приватно-державного партнерства, розбудови інформаційного та консалтингового супроводу підприємницької діяльності.

Формування системи ефективної міжгалузевої та міжсекторної кооперації можливе шляхом кластеризації, на основі стимулів для створення локальних інтегрованих економічних систем.

Збільшення частки державних витрат на формування мережі інституцій і програм фінансово-кредитного сприяння розвитку малого підприємництва в аграрній сфері можливе у формі створення мережі муніципальних бізнес-інкубаторів, венчурних фондів інших суб'єктів фінансово-інвестиційної підтримки, залучення підприємств страхової сфери з метою зниження ризику підприємницької діяльності.

Успіх перерахованих заходів можливий лише за умови надання консультаційної підтримки населенню сільських територій щодо започаткування власного бізнесу.

Необхідно відмітити, що перелік запропонованих рекомендацій не є новим. Ще Національною програмою сприяння розвитку малого підприємництва в Україні, прийнятою у 2001 р., передбачалися подібні кроки.

Але добре відомі і випробувані у багатьох країнах світу рекомендації щодо дій, програма ринкових перетворень, яка добре зарекомендувала себе в багатьох країнах Європи, Азії, Латинської Америки, демонструє недостатню ефективність в Україні? Здається тут ми маємо ситуацію, що описується інституціональною теорією як явище «інституційної пастки», з якою стикаються уряди багатьох країн при проведенні ринкової трансформації економіки. Сутність «інституційної пастки» полягає у тому, що, здійснюючи зміни будь-якого інституту поза його зв'язками з трансформацією правил по інших інститутах, держава створює ситуацію глухого кута. Створюючи умови для становлення інституту підприємництва, держава не встигає із змінами інших інститутів, тобто перетворення економічних інститутів не може відбуватися самовільно, без узгодженості усіх макроекономічних регуляторів, тому що в економіці все взаємопов'язано.

Вихід з інституційної пастки, в яку, потрапив весь підприємницький сектор України, можливий лише «за умови зміни діючих інститутів у результаті спонтанної еволюції або цілеспрямованого державного втручання» [1].

Отже, прагнучи до створення ефективного інституційного середовища розвитку підприємницької діяльності, реформувати необхідно всю систему в комплексі, змінюючи як формальні, так і неформальні інститути, а також механізми примусу. Акцентуація на певному окремому об'єкті (дерегуляція, фінансово-кредитна підтримка або створення дорадчих служб) не дозволить розв'язати проблему в комплексі.

В контексті удосконалення формальних інститутів задля дієвості поліпшення підприємницького середовища в аграрній сфері, в першу чергу, необхідне забезпечення захисту та гарантування прав власності на землю.

Не менш важливим напрямом удосконалення інституційного забезпечення підприємницької діяльності в аграрній сфері є забезпечення умов конкуренції як найважливішого базисного економічного інституту.

Інституційна матриця, на формування якої спрямоване інституційне забезпечення підприємницької діяльності, включає поряд з формальними і неформальними інститутами, механізми примусу, які ґрунтуються на неухильному слідуванні законодавчим нормам. У цьому контексті окремої уваги заслуговує розгляд пропозиції запровадження в Україні інституції бізнес-омбудсмена з точки зору впливу на загальні інституційні умови розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері. 12 травня 2014 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння для української Антикорупційної ініціативи, метою якого є боротьба з корупцією та несправедливим ставленням до бізнесу, поліпшення бізнес-клімату в Україні та підвищення ефективності боротьби із корупцією. Згідно з Меморандумом, основними функціями та повноваженнями бізнес-омбудсмена є наступні: «а) отримання скарг від бізнесу на несправедливе ставлення, у тому числі корупцію, розгляд цих скарг і сприяння у розв'язанні відповідних проблем; б) визначення системних причин

несправедливого ставлення до бізнесу і корупції з представленням відповідних висновків громадськості та відповідним державним органам» [2].

Світовий досвід підтверджує ефективність роботи подібної інституції, яку мають сьогодні близько 100 країн, зокрема США, Австрія, Грузія. Уперше посаду парламентського омбудсмена засновано Парламентом Швеції в 1809 р. У деяких країнах існує практика діяльності національного омбудсмена на національному рівні і паралельне існування інших омбудсменів на рівні регіону або муніципалітету. Практично в усіх моделях діяльність інституції національного бізнес-омбудсмена зводиться до посередництва при розв'язанні проблем заявників за їхніми скаргами в позасудовому порядку, він позбавлений прямих владних повноважень і не замінює собою жодних гілок влади.

У США бізнес-омбудсмен є складовою частиною Федеральної агенції малого бізнесу (Small Business Administration) і виступає захисником малого бізнесу, коли його представники зазнають надмірних чи несправедливих дій на кшталт надмірних штрафів, часто повторюваних перевірок або розслідувань, вимог хабарів, погроз чи інших несправедливих заходів примусу з боку будь-яких федеральних органів. До того ж, у США окремо існує Служба фінансового омбудсмена, завданням якої є надання представникам малого підприємництва послуг щодо вирішення суперечок з банками, страховими компаніями й іншими фінансовими організаціями. Слід зазначити, що в США діяльність зазначених інституцій є досить ефективною і ґрунтується на нормах спеціально прийнятого закону – Акта про чесну правозастосовну практику при регулюванні малого бізнесу (Small Business Regulatory Enforcement Fairness Act - SBREFA). Цей закон гарантує, що будь-які представники малого бізнесу: підприємства, невеликі некомерційні організації, навіть невеликі державні установи, які відчують несправедливі регулятивні заходи примусу з боку федеральних відомств, – мають можливість і засоби інформувати Уряд про такі дії і захистити свої права. Закон передбачає застосування жорстких каральних санкцій стосовно співробітників відповідного управління Федеральної агенції малого бізнесу, які вдаються до необґрунтованих погроз суб'єктам малого підприємництва, котрі звернулись до бізнес-омбудсмена зі скаргою.

В Австралії робота бізнес-омбудсмена побудована на подібних до американських підходах, а роль омбудсмена полягає у розгляді і розслідуванні скарг на урядові департаменти й агенції за галузевим принципом. Окремо створено інституцію фінансового омбудсмена, компетенцією якого є врегулювання трьох видів спорів: омбудсмен банківських і фінансових послуг, омбудсмен страхування та служба скарг фінансування промисловості.

У Великій Британії створено інституцію омбудсмена з пенсійного забезпечення. У Грузії інституція бізнес-омбудсмена є вимогою норм 143 податкового кодексу Грузії і передбачає надання парламентському фінансово-бюджетному комітету звітів про ситуацію із захистом прав платників податків.

Таким чином, дослідження світового досвіду функціонування інституцій бізнес-омбудсмена дозволяє виокремити спільні риси, притаманні більшості існуючих моделей. По-перше, відсутність у бізнес-омбудсменів владних

повноважень. По-друге, здійснення їх діяльності в рамках національного адміністративного права.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що запровадження подібної інституції в Україні без відповідної зміни усього комплексу національного адміністративного права, удосконалення роботи судової гілки влади, антимонопольного й антикорупційного відомств не внесе суттєвого поліпшення в інституційне забезпечення підприємницької діяльності і є недоцільним. На інституцію бізнес-омбудсмена у світі покладаються повноваження посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах, що не передбачено українським законодавством. Бізнес-омбудсмен також повинен мати повноваження оцінювати бізнес-клімат, розглядати скарги щодо адміністративних перешкод у веденні бізнесу.

Втілення означеної пропозиції вимагатиме відповідного законодавчого оформлення: прийняття відповідного Закону України та внесення змін до Конституції України. Важливо, що такий статус забезпечить максимально можливу незалежність цієї інституції від Уряду й усієї системи виконавчої влади, що дозволить їй ефективно виконувати функції позитивного впливу на бізнес-середовище в Україні і виступати неупередженим захисником прав підприємців.

Отже удосконалення інституційного забезпечення розвитку підприємництва в аграрній сфері та напями реалізації завдань визначених цим процесом мають важливе значення на сучасному етапі господарювання.

Завдяки підприємництву у більшості країн світу створюються нові робочі місця та впроваджуються інновації, розвиваються нові ринки та види бізнесу, збільшуються податкові надходження та грошові доходи населення. Воно виступає основою розвитку як окремих секторів економіки, так і держави в цілому.

Отже підприємництво в аграрній сфері – складне та багатогранне явище, яке набуває різних форм. Ця різноманітність дозволяє організувати підприємницьку діяльність конкретною особою на конкретній території таким чином, щоб якнайкраще використовувати ресурсну базу та отримувати максимальну вигоду. Наразі, з розвитком аграрного підприємництва, держава пов'язує проведення структурних змін на селі, забезпечення впровадження реформ в економіці та вирішення соціальних проблем українського села. Розвиток підприємництва – це шлях до насичення ринку товарами і послугами, подолання галузевого і регіонального монополізму, розширення конкуренції, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення експортного потенціалу. На заваді широкому розвитку підприємництва в аграрній сфері України стоять певні складності. Серед них: відсутність достатніх грошових заощаджень (первинного капіталу) працівників сфери АПК – потенційних підприємців; малооб'єктної виробничої і обслуговуючої матеріально-технічної бази; належного правового захисту і певних юридичних гарантій підприємців з питань власності, розпорядження майном, отримання і розподілу доходів. Нині вже прийняті законодавчі акти, які сприяють розвитку підприємництва на селі. Проте законодавство тільки декларує правову основу

розвитку підприємництва, востання його в економіку. Не менш важливе значення мають розробка принципів підприємництва, визначення практичних шляхів його розвитку і підтримки з боку держави і суспільства.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що, незважаючи на наявність в Україні достатньо розробленого нормативно-правового поля підтримки малого та середнього підприємництва, головною проблемою залишається нестача фінансових ресурсів, адже всі програми державної підтримки розраховані на фінансування з державного або місцевого бюджетів. Необхідно розробити механізм залучення для цілей підтримки суб'єктів МСП в аграрній сфері частини прибутків агрохолдингів. Це може бути реалізовано шляхом укладання договорів субпідряду підприємств МСП у сфері агропромислового виробництва, створення великими аграрними підприємствами спеціальних фондів підтримки малого сільськогосподарського підприємництва, благодійних фондів, фондів сприяння розвитку певних сільських територій, де той чи інший агрохолдинг орендує землі сільськогосподарського призначення. Це сприятиме формуванню в Україні двосекторної моделі організації агробізнесу, в якій співіснують великі підприємства (агрохолдинги) і різноманітні дрібні підприємницькі структури різних організаційно-правових форм. Крім розглянутих вище форм і видів державної підтримки малого та середнього підприємництва, слід згадати й інші форми взаємодії держави та бізнесу, які у тій чи іншій мірі розвинуті на сьогодні в аграрній сфері України і сприяють поліпшенню бізнес-клімату. Це, насамперед:

- державно-приватне партнерство;
- співпраця з розвитку аграрних кластерів і технопарків;
- взаємодія державних і місцевих органів влади із саморегульованими організаціями;
- партнерство на місцевому рівні щодо підтримки ініціатив сільських громад у розбудові соціальної інфраструктури сіл.

Для удосконалення стратегії розвитку аграрного сектору та сільських територій, необхідно запропонувати наступні кроки:

- 1) нормативно правове унормування організацій товаровиробників (критерії визначення, інструменти ведення статистики та спостереження);
- 2) створення умов для створення і діяльності різних форм кооперативів (перейняття європейського досвіду, імплементація зарубіжного досвіду пільгових податкових режимів для кооперативів, державна підтримка при створенні, навчання для виробників);
- 3) стимулювання різних інших форм колективних організацій в аграрній сфері (визначення ролі і місії національних організацій виробників, створення дорадчих служб);
- 4) започаткування та розвиток державної підтримки організацій товаровиробників аграрної продукції (надання фінансової допомоги протягом перших п'яти років, технічне дорадництво).

Запропоновані кроки доцільно запроваджувати як складові єдиної комплексної стратегії розвитку аграрного сектору та сільських територій, так як створення сприятливих умов для підприємницької діяльності в аграрній сфері